

## Fosil Yataklarımız Yok Oluyor...\*

Prof. Dr. Nurdan İnan, Mersin Univ., Müh. Fak. Jeoloji Müh. Böl.  
ninan@mengin.edu.tr

Ülkemiz, kültürel, tarihsel, arkeolojik ve biyolojik zenginlikleri diğer pek çoklarıyla birlikte umarız, korunmasız, araştırılmaz, sessizce bekliyor... popüler ve medyatik olamayan sessiz zenginliklerimizdenbiride fosil yataklarımız...

Sadece bir - iki tanesi koruma (!) altına alınabilmiş fosil yataklarımız, doğanın tahribatına ve kaçırılmaya açık. Özellikle de iri omurgalılara ait olanları... Bu fosil yataklarından biri de, Sivas-Haliminhani yöresinde 1998 yazında staj grubu öğrencileriyle tesbit ettiğimiz köklüce fosil yatağı...

### Köklüce Fosil Yatağı – Sivas

Subtropikal iklim koşullarının egemen olduğu bir orman içi göl ortamını işaret eden pliyosen yaşlı köklüce fosil yatağında; Hipparion Gracila, Sus Erymanthius, Mastodan sp., Cervus sp., Griffa sp., Ga-zella sp., Rhinoceras sp., ve bovidae fosilleri bol miktarda ve birlikte bulunmaktadır. Fosil yatağı atların, domuzların, fillerin, geyiklerin, gergedanların, zürafaların, keçilerin ve ayıların atalarının birlikte yaşadığı, çok zengin bir yaşam yelpazesini işaret eder.

Girdaplar oluşturarak taşkın akan akarsular, ya da sellenmelerle beslenen bu göl alanında, taşınan malzemenin biriktirilmesiyle; bir cinse ait tarak kemiği, diğer bir cinse ait alt çene, diğerine ait tibia ile birlikte bulunarak mükemmel bir fosil çorbası oluşturmaktadır.

Bölgenin korunmasına yönelik başvurular henüz sonuç verememiştir... Köklüce fosil yatağının sessiz bekleyiş devam ediyor. Tıpkı Çorum, Malatya ve Konya'da bulunan diğerleri gibi...

### Durum

Ülkemiz fosil cennetidir, ama Ulusal Paleontoloji Enstitüsü yoktur. Az sayıdaki araştırmacının bireysel gayreti, fosillerin tesbit ve tanımlanmasına yetmez... Ulusal Doğa Tarihi Müzesi yoktur. Bu nedenle taşıyarak koruma mümkün olmaz... Doğada, olduğu yerde koruma Açık-hava Müzesi için ise yetki kimdedir sorusu yanıtız kalır. Oysa açık hava müzelerinin, MTA Genel Müdürlüğü ve üniversiteler işbirliğiyle projelendirilerek oluşturulmasında teknik eleman ve altyapı imkanları fazlasıyla mevcuttur...

Bu arada atı alan Üsküdar'ı geçer... Her yıl onlarca yabancı araştırmacı, araziden alınacak materyalin türü, miktarı, ebatları, analiz, mikroskopik ya da makroskopik laboratuvar çalışmalarında kullanılacak olanların tesbitiyle, tasnifi ve yurtdışına şevklerinde uyulacak etik kriterlerin ayrıntılı olarak belirtilmediği ortak projeler kapsamında ülkemize gelir...

Bir yandan mükemmel Türk misafirperverliği sergilenirken, diğer yandan da en güzel jeoloji örneklerine ulaştırılırlar... böylece ileride yayınlanması muntemel bir makalede 3. ya da 4. isim olabilmek veya bir hafta yurtdışına gidebilmek adına, doğal değerlerimizin kaçırılmasına olanak yaratılmış olur. ve, teknoloji doğal değerleri satın alır... torbalarca örnek yurtdışına gider... 2863 sayılı kanunun madde 23 ve 17/06/1987 tarihli ve 3386 sayılı kanunla kanunla; değişik, korunması gereken, taşınır kültür ve tabiat varlığı olan fosiller; tombaklar, kilimler, gümüşler ve diğerleriyle birlikte bir çırpıda sayılıverdiğinden örneklerin yurtdışına çıkışında da yasal bir zorlukla karşılaşmaz...

Oysa kit olsa da elindeki mevcudu koruma - değerlendirme gayretinde bulunan avrupalı, kendi ülkesindeki arazi çalışmalarında, yabancı araştırmacının el örneği almasını kısıtlar, bazen de yasaklar, koruma altına alınmış olanlara girmek ise, özel izni gerektirir.

### Çözüm

Kültür bakanlığıyla koordineli çalışacak bir Ulusal Doğa Tarihi Müzesi ve bu müzede faaliyet gösterecek Ulusal Paleontoloji Enstitüsü, gerekli yasal düzenlemeler yapılarak bir an önce oluşturulmalıdır... Kendi ülkemizin fosil koleksiyonlarını, başka ülkelerin doğa tarihi müzelerinde hayranlıkla seyretmekten, ancak bu şekilde kurtulabiliriz...

\*Mavi Gezegen Sayı:2001/4 'den alınarak yayınlanmıştır.